

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini Temel Alan

Okul Öncesi Eğitim Programı İçin Öğretmen Rehberi ve Etkinlik Örnekleri

Editör: Doç. Dr. Yeliz BOLAT

Editör: Doç. Dr. Yeliz BOLAT

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini Temel Alan
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI İÇİN
ÖĞRETMEN REHBERİ VE ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**

ISBN 978-625-6652-40-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ağustos 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

21. Yüzyılda eğitim sistemleri, yalnızca bilgi aktaran değil; aynı zamanda bireyin bütüncül gelişimini destekleyen, eleştirel düşünceyi teşvik eden ve erdemli bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir yapıya dönüşmüştür. Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda şekillenen *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM)*, bu dönüşümün güçlü bir temsilcisi olarak karşımıza çıkmakta ve eğitimde yeni bir yaklaşım sunmaktadır.

Elinizdeki bu kitap, okul öncesi eğitim bağlamında TYMM'yi temel alarak hazırlanmış; bilimsel altyapısı güçlü, uygulama odaklı ve sahaya doğrudan katkı sağlamayı hedefleyen kapsamlı bir kaynaktır. Kitabın ilk bölümü, TYMM'de benimsenen temel yaklaşımları, yapısal öğeleri ve öğrenme sürecini sistemli bir biçimde tanıtarak teorik bir zemin sunarken; ikinci bölümde okul öncesi eğitim programının temel yapısı, alan ve kavramsal beceriler ile sosyal-duygusal öğrenme, okuryazarlık ve kavram öğretimi gibi temel içerik alanlarını detaylı biçimde ele alınmaktadır. Üçüncü bölüm, eğitim planlarının hazırlanmasından etkinlik çeşitlerine, aile katılımından güne başlama zamanına kadar öğretmenlerin sınıf içi planlama ve uygulama süreçlerine ışık tutmayı hedeflerken; dördüncü ve beşinci bölümler ise öğrenme ortamlarının niteliği ve çok boyutlu değerlendirme süreçlerini kapsamaktadır. Son bölümde ise uygulamaya yönelik günlük plan örnekleri sunularak okuyuculara doğrudan kullanabilecekleri somut örnekler verilmektedir.

Bu kitap; okul öncesi öğretmenleri, öğretmen adayları ve çocuk gelişimi öğrencileri başta olmak üzere, erken çocukluk eğitimi alanında çalışan ya da çalışmayı hedefleyen tüm eğitim paydaşları için yol gösterici bir kaynak olma amacıyla hazırlanmıştır. Teori ile uygulamayı buluşturan yapısıyla, hem akademik hem de uygulamaya yönelik bilgi arayışında olan okurlara katkı sağlayacağına yürekten inanıyorum.

Eğitimde kaliteyi artırma hedefiyle çıktığımız bu yolda emeği geçen tüm yazarlarımıza, katkı sunan akademisyen ve uygulayıcılara teşekkür eder; bu çalışmanın okul öncesi eğitim camiası için faydalı olmasını dileriz.

Doç. Dr. Yeliz BOLAT

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Doç. Dr. Yeliz BOLAT

1. Bölüm: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Doç. Dr. Yeliz BOLAT, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-1661-1645

2. Bölüm: Okul Öncesi Eğitim Programının Tanıtımı

Doç. Dr. Yeliz BOLAT, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-1661-1645

3. Bölüm: Okul Öncesi Eğitim Programında Planlama ve Uygulama

Arş. Gör. Sevda POLAT, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3353-6357

4. Bölüm: Okul Öncesi Eğitimde Öğrenme Ortamları

Arş. Gör. Büşra KURTOĞLU KARATAŞ, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3370-4915

5. Bölüm: Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme

Arş. Gör. Büşra KURTOĞLU KARATAŞ, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3370-4915

6. Bölüm: Uygulama Örnekleri

Burcu DURMUŞ, Hitit Üniversitesi

Niğmet KARAÇAVUŞ, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0009-0001-0464-3754

Sevde Nur AFŞİN, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0009-0006-9204-7296

Sibel ŞAHİN, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0009-0001-7733-8048

Züleyha ÇELİK, Hitit Üniversitesi

ORCID No: 0009-0006-1561-5982

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	iv

1. BÖLÜM TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

TYMM'de Benimsenen Temel Yaklaşımlar.....	1
TYMM'nin Temel Yapısı.....	2
TYMM'de Öğrenme Süreci.....	3
Öğretim Programlarının Temel Yaklaşımı.....	3
Öğretim Programlarının Yapısı.....	5
Öğrenme Çıktıları.....	5
İçerik Çerçevesi.....	6
Programlar Arası Bileşenler.....	7
Disiplinler Arası İlişkiler.....	7
Beceriler Arası İlişkiler.....	8
Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme).....	8
Öğrenme-Öğretme Yaşantıları.....	9
Farklılaştırma.....	9
Okul Temelli Planlama.....	10
Program Dışı Etkinlikler.....	10
Öğretmen Yansıtmaları.....	11
Öğretim Programlarının Genel Amaçları.....	12
Öğrenci Profili: Yetkin ve Erdemli İnsan.....	12
Kaynakça.....	16

2. BÖLÜM OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ TANITIMI

Okul Öncesi Eğitim Programının Temel Yapısı.....	17
Beceri Nedir?.....	17
Süreç Bileşeni Nedir?.....	18
Öğrenme Çıktısı Nedir?.....	18
Alt Öğrenme Çıktısı Nedir?.....	19
Erdem-Değer-Eylem.....	19
Eğilimler.....	20
Okul Öncesi Eğitim Programındaki Alan Becerileri.....	20
Türkçe Alan Becerileri.....	21
Matematik Alan Becerileri.....	23
Fen Alan Becerileri.....	24
Sosyal Alan Becerileri.....	27
Hareket ve Sağlık Alan Becerileri.....	28
Sanat Alan Becerileri.....	30
Müzik Alan Becerileri.....	31

Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kavramsal Beceriler	32
Temel Beceriler	32
Bütünleşik Beceriler	33
Üst Düzey Düşünme Becerileri	33
Okul Öncesi Eğitim Programındaki Sosyal- Duygusal Öğrenme Becerileri	34
Benlik Becerileri	34
Sosyal Yaşam Becerileri	34
Uyum ve Esneklik Becerileri	34
Sosyal Duygusal Öğrenmenin Desteklenmesi	35
Okul Öncesi Eğitim Programındaki Okuryazarlık Becerileri	35
Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kavramlar	35
Okul Öncesi Eğitim Programında Farklılaştırma	36
Kaynakça	37

3. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDA PLANLAMA VE UYGULAMA

Aylık Eğitim Planı	38
Günlük Plan	42
Güne Başlama Zamanı	43
Etkinlik Çeşitleri	44
Aile/Toplum Katılımı Etkinlikleri	45
Ailelerin Eğitim Etkinlikleri	47
Ev Ziyaretleri	48
Toplum Katılımı	50
Toplum Katılım Etkinlikleri	51
Kaynakça	53

4. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ÖĞRENME ORTAMLARI

Okul İçi Öğrenme Ortamları	55
Blok Merkezi	56
Kitap Merkezi	58
Erken Okuryazarlık Merkezi	59
Müzik Merkezi	61
Sanat Merkezi	62
Fen Merkezi	63
Matematik Merkezi	64
Dramatik Oyun Merkezi	65
Açık Hava Öğrenme Merkezi	67
Okul Dışı Öğrenme Ortamları	69
Kaynakça	72

5. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE DEĞERLENDİRME

Çocuk Açısında Değerlendirme	75
Doğal Gözlem	75
Yapılandırılmış Gözlem ve Görüşme	76
Anekdot Kayıtları	77
Kontrol Listeleri	78
Dereceleme Ölçekleri	79
Portfolio	80
Öğretmen Açısında Değerlendirme	82
Program Açısında Değerlendirme	84
Raporlama	85
Kaynakça	86

6. BÖLÜM

UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Günlük Plan Örnekleri	87
Türkçe Etkinlik Örneği	87
Matematik Etkinlik Örneği	91
Fen Etkinlik Örneği	95
Hareket ve Oyun Etkinlik Örneği	100
Drama Etkinlik Örneği	104
Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinlik Örneği	108
Müzik Etkinlik Örneği	112
Sanat Etkinliği Örneği	115
Bütünleştirilmiş Etkinlik Örneği	120
Ek 1: Beceri Gözlem Formu	124
Ek 2: Anekdot Kayıt Formu	129
Ek 3: Beceri Edinim Raporu	130
Ek 4: Aylık Plan Formatı	131
Ek 5: Günlük Plan Formatı	132
Ek 6: Kavram Listesi	135
Ek 7: Belirli Gün ve Haftalar	137
Ek 8: Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu	138
Ek 9: Aile Katılımı Tercih Formu	138

1. BÖLÜM

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Doç. Dr. Yeliz BOLAT, Hitit Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1661-1645

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), köklü bir eğitim dönüşümünü hedefleyen, bireyin çok yönlü gelişimini esas alan ve çağın gereklerine uygun yetkinliklerle donatılmış bireyler yetiştirmeyi amaçlayan kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu model, sadece bilgi aktarımını değil; değerleri, becerileri, tutumları ve karakter gelişimini de merkeze alan bütüncül bir öğrenme anlayışına dayanmaktadır. Türkiye Yüzyılı vizyonu ile şekillenen bu yaklaşım, erken çocukluk döneminden başlayarak tüm eğitim kademelerinde tutarlı ve etkili bir yapı oluşturmayı hedeflemektedir.

1.1. TYMM'de Benimsenen Temel Yaklaşımlar

- **Bireyin Kendini Tanıması ve Keşfetmesi:** Öğrencilere kendilerini tanıyıp yeteneklerini keşfetme fırsatı sunulur. Bu süreç, özgür ve esnek öğrenme ortamları ile desteklenir.
- **Dil Becerilerinin Geliştirilmesi:** Türkçenin doğru ve etkili kullanımına özel önem verilir, bu nedenle öğretim programları titizlikle hazırlanır.
- **Eğitimde Bütüncül Bir Yapı:** Bilgi, beceri ve tutumlar bir bütün olarak ele alınır ve eğitim döngüsül bir yapıda tasarlanır.
- **Öğrenci Merkezli Yaklaşım:** Öğrencinin aktif rol aldığı ve çevresiyle etkileşim halinde olduğu bir öğrenme deneyimi sağlanır. Sorumluluk alma becerileri geliştirilir.
- **Bireysel Farklılıklara Saygı:** Yarıştırıcı ve ayrıştırıcı sistemlerden uzak durularak, bireyselleştirilmiş eğitim yöntemleri uygulanır.
- **Değer Temelli Eğitim:** Erdem, değer ve eylem çerçevesi temel alınarak, sosyal- duygusal öğrenme becerileri tüm derslerde entegre edilir.

- **Ölçme ve Değerlendirme:** Nesnel ve şeffaf değerlendirme yöntemleri benimsenerek, süreç temelli ve gözlemlenebilir kanıtlara dayalı bir sistem oluşturulur.
- **Bilim ve Teknoloji Odaklı Eğitim:** Dijital yetkinliklerin geliştirilmesi ve öğrencilerin bilimsel düşünceye yatkın hale getirilmesi teşvik edilir.
- **Disiplinler Arası Deneyimler:** Sadece ders içeriğiyle sınırlı kalmayan, çok yönlü gelişimi destekleyen etkinlikler düzenlenir.

1.2. TYMM'nin Temel Yapısı

TYMM, kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri ve eğilimleri birbirleriyle bağlantılı bir yapı içerisinde ele alarak sınıflandırmaktadır. Bu yaklaşımda, her kavramın anlamı, işlevi ve diğer unsurlarla ilişkisi göz önünde bulundurularak bütüncül bir çerçevede modellenmiştir. Örneğin, yapılandırma, özetleme, tahmin etme ve değerlendirme gibi bütünleşik beceriler, problem çözme sürecinin temel bileşenleri olarak işlev görmektedir. Çözümleme, yorumlama ve çıkarım yapma, matematiksel muhakeme becerisinin ayrılmaz unsurları olarak konumlandırılmıştır. Benzer şekilde, çözümleme, sorgulama, sentezleme ve eleştirel düşünme becerileri, eleştirel sosyolojik düşünme yetisinin temel bileşenlerini oluşturmaktadır.

Bu model kapsamında, belirli kavramlar farklı bağlamlarda çeşitli roller üstlenebilir. Örneğin, eleştirel düşünme, zihinsel süreçlerin bir ürünü olarak uygulamaya dönüştüğünde bir beceri olarak değerlendirilirken, bilişsel bir yapı örüntüsü içinde ele alındığında eleştirel bakış eğilimi olarak işlev görmektedir. Sorumluluk, bir becerinin uygulanmasını sağlayan bir eğilim olarak kabul edilmekle birlikte, bireyin kendisi ve çevresiyle olan ilişkilerinde duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirdiğinde bir değer olarak tanımlanmaktadır. Bu ilişkisel ve döngüsel model, öğrenme-öğretme süreçlerinde beceri, değer ve eğilimlerin bütünleşmesini sağlayarak eğitim deneyimini daha etkili ve bütüncül hale getirmektedir.

TYMM'de, kavramsal becerileri derslere özgü alan becerileri ile bütünleştirerek öğrenme çıktıları belirlenmektedir. Öğrencilerin bu çıktılarına ulaşma düzeyi ise öğrenme kanıtları ile değerlendirilir. Modelin temel unsurları arasında:

- Eğilimler: Öğrencilerin becerilerini geliştirmelerini ve eyleme geçirmelerini sağlayan önemli bir bileşendir.
- Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Eğitim sürecine rehberlik eden ve öğrenme süreçlerini daha anlamlı hâle getiren bir yapı sunar.
- Sistem Düşüncesi ve Sosyal-Duygusal Öğrenme: Öğretim sürecinin dinamik yapısını destekler ve eğitimin örtük hedeflerini özetler.